

Senses

Today it's an idea. Tomorrow it's reality.

ZWERFHONDENPROBLEMATIEK CURAÇÃO

Resultaten vooronderzoek april 2019

8 JANUARI 2020

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
2.	SAMENVATTING RESULTATEN UIT HET VOORONDERZOEK	5
3.	RESULTATEN UIT HET VOORONDERZOEK	7
	LITERATUUR.....	15
	BIJLAGE 1. MEER OVER PARTICIPATIEF ACTIEONDERZOEK (PAO).....	16
	INLEIDING.....	16
	PARTICIPATIEF ACTIEONDERZOEK.....	16
	HET EFFECT.....	17
	PARTICIPATIEF ACTIEONDERZOEK IN DE PRAKTIJK	17
	TOEPASSING OP CURAÇÃO	18
	BIJLAGE 2. VOORLOPIG PAO- ONTWERP VOOR ZWERFHONDENPROBLEMATIEK OP CURAÇÃO	19

1 Inleiding

Curacao telt momenteel zo'n 10.000 – 15.000 zwerfhonden. Dit brengt diverse problemen met zich mee, die bovendien door verschillende culturen verschillend geïnterpreteerd worden – dat weer leidt tot uiteenlopende, soms tegenstrijdige aanpak van de zwerfhondenproblematiek onder betrokken organisaties.

Madelon Eelderink, oprichter 7Senses werd getriggerd door een item bij RTL Boulevard over de bouwstop van een honden-opvangcentrum op Curaçao, doordat bewoners zouden hebben geklaagd over stank- en geluidsoverlast. Het probleem intrigeerde haar, omdat met de methodiek van Participatief Actieonderzoek (PAO) dit probleem te verhelpen is.

Madelon:

“Sinds 2018 fascineert PAO mij, omdat het een energie in de samenleving aanwakkert die tot innovatieve oplossingen en daadwerkelijke actie leidt. Niet alleen van een handjevol professionals, maar de gemeenschap van betrokkenen als geheel. Sinds 2013 houd ik mij daarom full-time bezig met PAO met mijn organisatie 7Senses. Wereldwijd voeren we bij 7Senses Participatief Actieonderzoek uit op allerlei maatschappelijke problemen, elk met bijzondere en onverwachte resultaten.”

In maart/april 2019 deed 7Senses vooronderzoek naar de zwerfhondenproblematiek op Curaçao om hier een beter beeld van te krijgen en te ontdekken hoe PAO ingezet kan worden om dit probleem aan te pakken. Uit de 13 gesprekken die zijn gevoerd met betrokkenen rondom de zwerfhondenproblematiek op het eiland, kwam naar voren dat de bouwstop slechts een onderdeel is van een ingewikkeld web van onderliggende problemen op het eiland die leiden tot het zwerfhondenprobleem. Zwerfhonden geven overlast en geeft gezondheidsrisico's voor mens en dier, er is sprake van geweld tegen honden – mogelijk is er een relatie met kindermishandeling en huiselijk geweld - slechte verzorging, verwaarlozing en dumpen van honden, en de samenwerking tussen verschillende organisaties om de zwerfhondenproblematiek terug te dringen wordt als lastig en onvoldoende beschouwd. Ook werd er gesproken over relaties met armoede en educatie. Daarnaast bleek dat er grote kansen liggen om de zwerfhondenproblematiek versneld op te lossen door onder meer de samenwerking tussen alle partijen die zich met de problematiek bezighouden te versterken¹.

In dit document worden de resultaten van het vooronderzoek gedeeld. Omdat er slechts 13 interviews hebben plaatsgevonden, kunnen er geen harde uitspraken worden gedaan en

¹ Zie een uitgebreidere beschrijving van de resultaten uit het vooronderzoek in Bijlage 1 en 2.

kunnen er geen rechten aan worden ontleend. Het vooronderzoek is een inventarisatie geweest van de problematiek, om een beeld te krijgen van de manier waarop Participatief Actieonderzoek ingezet kan worden teneinde deze problematiek met lokale betrokkenen versneld op te kunnen lossen. Data is verzameld in maart/april 2019; eventuele veranderingen na die periode zijn niet meegenomen in dit rapport.

2. Samenvatting resultaten uit het vooronderzoek

Gedurende ruim drie weken werden in totaal 13 betrokkenen geïnterviewd op het gebied van de zwerfhondenproblematiek, waaronder mensen van diverse betrokken organisaties, het ministerie van volksgezondheid, welzijn en sport, het ministerie van sociale ontwikkeling, arbeid en welzijn, bewoners, een politieagent, een resortmanager, een vastgoedondernemer, een ondernemer en een duikinstructeur die honden opvangt. Hoewel er onvoldoende data verzameld is om solide conclusies te trekken, heeft het veel inzicht gegeven in de problematiek en nieuwe kansen voor de aanpak ervan.

Tijdens de gesprekken kwamen diverse onderwerpen naar voren, die direct of indirect verband met elkaar houden. Zo werd er gesproken over de aanpak van zwerfhondenproblematiek, de visie op honden, armoede, de bouwstop van het hondenopvangcentrum, criminaliteit, huiselijk geweld, kennis/bewustzijn en samenwerking tussen de betrokken partijen. Naast het feit dat er volgens betrokkenen te veel zwerfhonden op het eiland zijn, werden er drie hoofdproblemen genoemd:

- ***Bedoeld of onbedoeld geweld tegen honden – dierenmishandeling***
- ***Slechte verzorging, verwaarlozing of dumpen van honden***
- ***Samenwerking tussen organisaties is lastig en onvoldoende***

Uit de gesprekken kwam naar voren dat er een groot cultuurverschil is tussen Nederlanders die zich bezighouden met de zwerfhondenproblematiek en de lokale bevolking. De Nederlanders zien over het algemeen het liefst zo snel mogelijk het dierenleed verdwijnen, terwijl de lokale bevolking het niet altijd als dierenleed ziet. Honden zijn voor hen ‘gereedschap’ om het huis te bewaken en hebben hun eigen manieren om hun honden zo waakzaam mogelijk te krijgen. Soms leidt dit tot overmatig agressieve honden, die daarmee een gevaar voor de samenleving kunnen vormen.

Daarnaast kunnen veel hondeneigenaren door armoede hun honden niet steriliseren, waardoor zij zich genoodzaakt voelen een nest te dumpen. Deze honden zwerven rond op het eiland, op zoek naar eten. Sommige mensen en lokale organisaties voeren deze honden. De meningen over de juistheid hiervan verschilt onder de geïnterviewden. Bijvoorbeeld, enerzijds redt het hondenlevens, levert het belangrijke kennis op (wanneer gegevens over zwerfhonden/voedingen bijgehouden worden) en reduceert het tijdelijk leed door honger en dorst; anderzijds wordt er over hechtingsproblematiek gesproken doordat honden zich gaan hechten aan hun voeders (die mogelijk slechts tijdelijk voeden) en voor overlast kunnen zorgen bij bijvoorbeeld toeristen of locals die bang zijn voor honden.

Naast vele aanrijdingen zijn er andere vormen van dierenmishandeling kenbaar gemaakt, zoals het gooien van stenen naar honden als ‘stoer gedrag’ onder kinderen; zo voorkomen zij dat zij zelf door andere kinderen gepest worden. Ook huiselijk geweld is volgens betrokkenen een veroorzaker van hondenmishandeling; enerzijds nemen kinderen het gedrag over van hun

ouders, anderzijds zijn ouders die gewelddadig zijn naar hun kinderen ook vaak gewelddadig naar hun huisdieren.

Veel geïnterviewden uitten hun frustratie met betrekking tot samenwerking tussen verschillende organisaties. Volgens hen is er sprake van een tunnelvisie, concurrentie, elkaar 'zwart maken' op bijvoorbeeld social media en worden er belangrijke kansen om versneld het zwerfhonden probleem op te lossen niet gegrepen.

Oplossingsrichtingen die geïnterviewden hebben genoemd richten zich daarom met name op bovenstaande problematieken. Er is met name behoefte aan een integrale aanpak van de zwerfhondenproblematiek door de verschillende organisaties beter met elkaar samen te laten werken en ook de Curaçaose gemeenschap meer te betrekken. Daarnaast bestaat er onder een aantal geïnterviewden de uitgesproken wens om Participatief Actieonderzoek in te zetten om de Curaçaose gemeenschap meer bewust te maken van de problematiek rondom zwerfhonden en gedragsverandering teweeg te brengen die meer bevorderlijk is voor hondenwelzijn. Tenslotte is uit het vooronderzoek gebleken dat er mogelijkheden zijn om door middel van de aanpak van kindermishandeling indirect bij te dragen aan het reduceren van dierenmishandeling.

Het volgende hoofdstuk geeft een uitgebreidere beschrijving van de resultaten van het vooronderzoek.

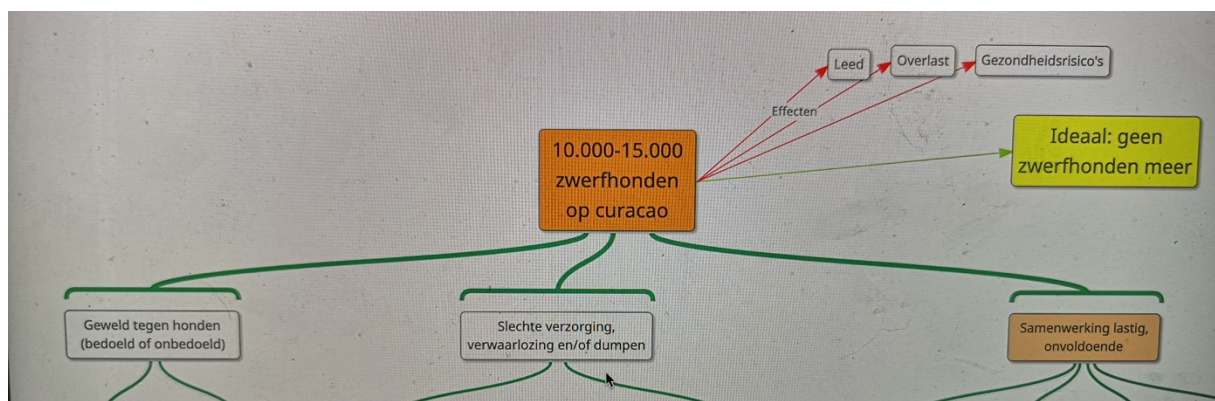
3. Resultaten uit het vooronderzoek

Gedurende ruim drie weken werden in totaal dertien betrokkenen op het gebied van de zwerfhondenproblematiek geïnterviewd, waaronder mensen van diverse betrokken organisaties, het ministerie van volksgezondheid, welzijn en sport, het ministerie van sociale ontwikkeling, arbeid en welzijn, bewoners, een politieagent, een resortmanager, een vastgoedondernemer een ondernemer en een duikinstructeur die honden opvangt. De interviews waren open en ongestructureerd, om de deelnemers zoveel mogelijk vrijheid te geven om te praten over wat zij belangrijk achtten. Hoewel er onvoldoende data verzameld is om solide conclusies te trekken, heeft het veel inzicht gegeven in de problematiek en nieuwe kansen voor de aanpak ervan.

Tijdens de gesprekken kwamen diverse onderwerpen naar voren, die direct of indirect verband met elkaar houden. Zo werd er gesproken over de aanpak van zwerfhondenproblematiek, de visie op honden, armoede, de bouwstop van het hondenopvangcentrum, criminaliteit, huiselijk geweld, kennis/bewustzijn en samenwerking tussen de betrokken partijen. De gezamenlijke resultaten rondom de context van de zwerfhondenproblematiek volgens het perspectief van de betrokkenen met daarbij de drie meest-besproken onderwerpen licht ik hier kort toe. Daarbij laat ik steeds delen van de Mindmup² zien die op basis van de verzamelde data is samengesteld.

De zwerfhondenproblematiek

Volgens de betrokkenen en deelnemers van dit vooronderzoek leven er op Curaçao zo'n 10.000 – 15.000 zwerfhonden. Dit geeft overlast voor de bewoners, diverse gezondheidsrisico's voor de bevolking en veel leed voor de honden zelf. Betrokkenen benoemden drie problemen gerelateerd aan de zwerfhondenproblematiek: 1) bedoeld of onbedoeld geweld tegen honden, 2) slechte verzorging, verwaarlozing of dumpen en 3) samenwerking tussen organisaties is lastig en onvoldoende.

² De volledige Mindmup is te vinden op aanvraag of via deze link: <https://drive.mindmup.com/map/1BXh8Upw1hQ8Y76Q1nO6fIPYcpIJrW3jW>.

Na een inleiding over hondenwelzijn volgens literatuur en de deelnemers van dit onderzoek, bespreek ik deze drie hoofdthema's in meer detail.

1. Dierenwelzijn en hondenwelzijn op Curaçao

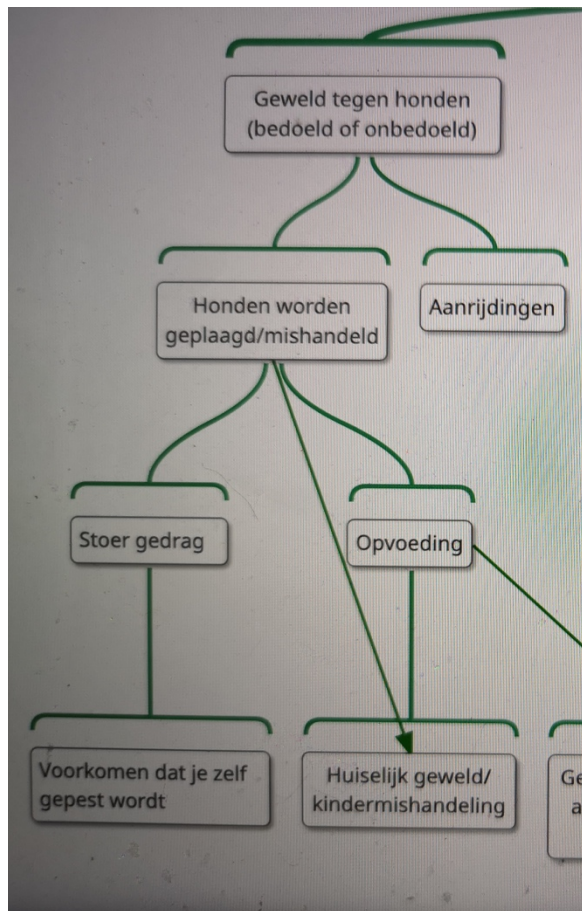
Fawc (2012) beschrijft de vijf vrijheden van dierenwelzijn:

1. Vrijheid van honger en dorst
2. Vrijheid van discomfort
3. Vrijheid van pijn, letsel of ziekte
4. Vrijheid om normaal gedrag te vertonen
5. Vrijheid van angst en nood

Deelnemers is gevraagd wat zij verstaan onder hondenwelzijn. Zij gaven aan: water en eten/normaal voer, een veilige omgeving (waaronder beschutting), natuurlijke dingen kunnen doen, medische verzorging en persoonlijke aandacht/liefde. Allen lijken overeen te stemmen met de vijf vrijheden uit de literatuur, hoewel persoonlijke aandacht en liefde minder aan lijkt te sluiten. Toch wordt dit door veel deelnemers als belangrijk bestempeld; mogelijk ligt dit ten grondslag aan hun ervaring met het geven van liefde en aandacht en het effect ervan op de honden. Deelnemers geven aan dat honden op al deze punten tekortschieten en velen van hen werken op hun eigen manier eraan om dit te verbeteren.

2. Bedoeld of onbedoeld geweld tegen honden - dierenmishandeling

Dierenmishandeling wordt door Ascione (1993) omschreven als “Alle sociaal onaanvaardbare gedrag dat opzettelijk onnodige pijn, lijden of angst voor en/of de dood van een dier veroorzaakt”. Deelnemers uit het vooronderzoek gaven aan dat honden op Curaçao worden “geplaagd en mishandeld”, wat door hen gezien wordt als in overeenstemming met bovenstaande definitie.

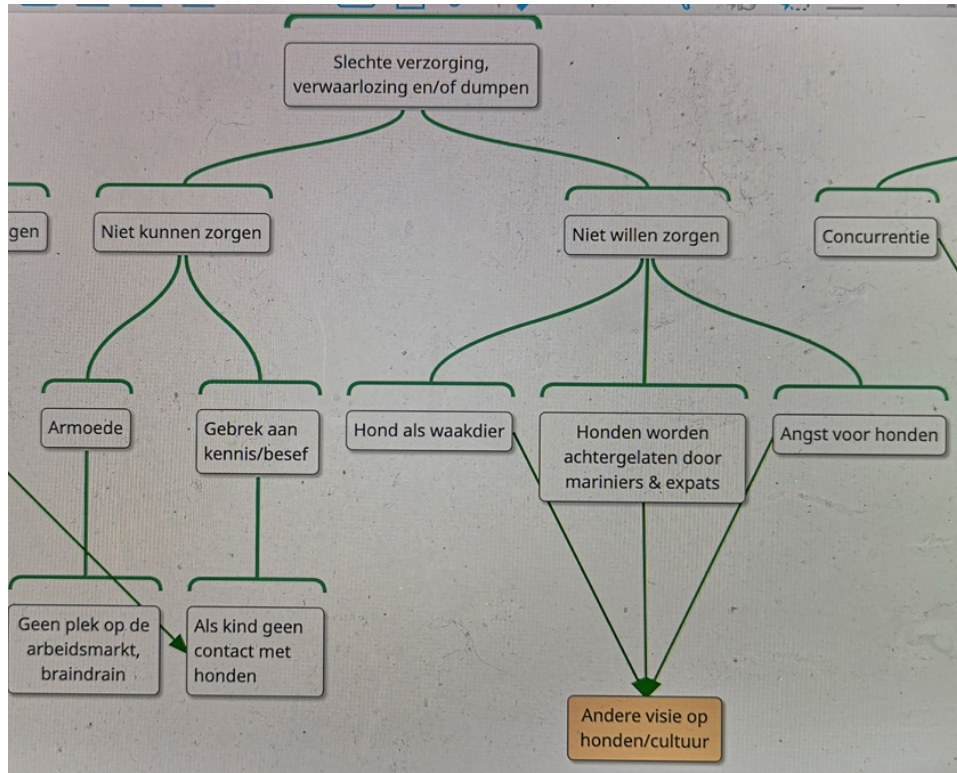
Eenzijds heeft dit te maken met ‘stoer gedrag’ onder kinderen; zij doen dit om te voorkomen dat zij zelf gepest worden. Anderzijds ligt er een oorzaak in de opvoeding: de omgang met honden van ouders zal worden overgenomen door kinderen, maar ook huiselijk geweld en kindermishandeling zijn belangrijke factoren. Enkele deelnemers gaven aan dat waar huiselijk geweld en/of kindermishandeling plaatsvindt, waarschijnlijk ook dierenmishandeling voorkomt. De literatuur onderschrijft dit: er bestaat een relatie tussen kindermishandeling, huiselijk geweld en dierenmishandeling (Ascione & Arkow 1999, Chan & Wong, 2019). Naast deze vorm van geweld tegen honden, geven deelnemers aan dat er ook veel aanrijdingen zijn met honden. Regelmatig worden en aangereden honden alsook andere dieren aangetroffen langs de kant van de weg. Er is een service op Curaçao dat aangereden dieren verwijdert, maar het merendeel van de honden ontbindt onder de Curaçaose zon tot er slechts botten overgebleven zijn.

“75% van de Curaçaose bevolking houdt niet van honden. Ik ben vroeger gebeten door een hond, toen ik ongeveer 19 was, sindsdien ben ik bang voor honden. Mensen plagen honden. Ze slaan ze, vooral jonge kerels, tieners. Ze willen aan hun vrienden laten zien hoe stoer ze zijn. Dit doen ze ook om te voorkomen dat ze gepest

worden." [Bewoonster Curaçao en medewerker van een van de hondenorganisaties]

3. Slechte verzorging, verwaarlozing of dumpen

Veel honden op Curaçao worden slecht verzorgd, verwaarloosd of gedumpt. Context die deelnemers hierover geven kan worden onderverdeeld in 'niet kunnen zorgen' en 'niet willen zorgen'.

Niet kunnen zorgen verwijst naar armoede, bijvoorbeeld over onvoldoende middelen beschikken om te zorgen voor voer, onderdak en sterilisatie, of een gebrek aan kennis en/of besef onder hondeneigenaren. De armoede ligt volgens deelnemers ten grondslag aan een gebrek aan plek op de arbeidsmarkt en de 'braindrain': veel jongeren vertrekken van Curaçao om elders werk te zoeken. Doordat er niet gesteriliseerd wordt, krijgen honden puppies, die vervolgens gedumpt worden. Een van de lokale organisaties zegt hierover:

"We hebben regelmaat gezien in dump plek, periode en uiterlijk van de pups, wat erop wijst dat het steeds dezelfde mensen zijn die dumpen." [vertegenwoordiger van een van de hondenorganisaties]

Het gebrek aan kennis en/of besef heeft te maken met het gebrek aan contact met honden in de kindertijd:

“Kids komen niet op een normale manier met dieren in contact, dat geeft onwetendheid” [ondernemer]

Niet willen zorgen verwijst naar de andere visie op cultuur onder Curaçaoënaars, aldus de deelnemers (die overwegend Nederlands zijn). Enerzijds zien zij honden met name als waakhond; anderzijds heerst er onder hen veel angst voor de honden. Dit is mogelijk aan elkaar gerelateerd: waar honden slechts worden gehouden als waakhond, zullen zij als gevaarlijk worden gezien. Daarnaast benoemen enkele deelnemers de cultuur onder mariniers en expats, die tijdelijk een (zwerf)hond in huis nemen, maar deze na vertrek ‘roekeloos’ achterlaten.

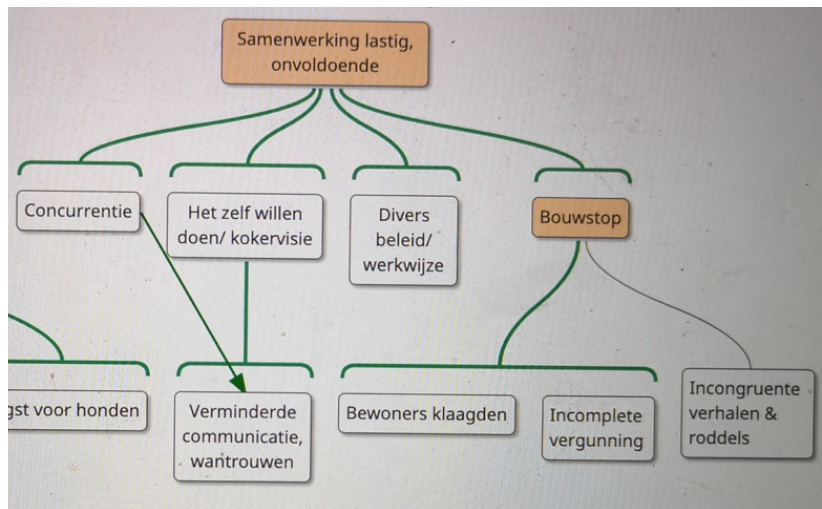
“Wij hebben een Nederlandse bril op. Wat we doen met de honden in Curaçao, is Nederlandse bemoeienis. [...] Curaçaoënaars durven niet de waarheid te zeggen. Tip dus om samen met lokale mensen te werken, hen interviewen.” [vastgoedondernemer]

Het beeld van hondenverwaarlozing en dumpen wordt overigens niet door iedereen herkend. Een lokale politieagent:

“We hebben bijna nooit dierenmishandeling op het eiland. Ik zie het meer op Youtube maar op Curacao niet. Op Curacao zijn we dierenvrienden. [...] We hebben 5 honden en 2 katten. Niet om te waken, ik houd van ze. [...] Ik weet niets van puppies die gedumpt worden. Dat hoor ik niet vaak. [politieagent]

4. Samenwerking tussen organisaties is lastig en onvoldoende

Op Curaçao zijn vele organisaties actief om het zwerfhondenprobleem aan te pakken, ieder met hun eigen werkwijze. Sommige deelnemers hebben het over de ‘kokervisie’ van deze organisaties: door zo sterk met je eigen doelen bezig te zijn, zie je niet meer waar mogelijkheden liggen voor samenwerken en zal dit eerder als bedreiging gezien worden.

Daarom staan organisaties (al dan niet impliciet) minder open voor samenwerking.

“Mensen vinden het lastig om samen te werken. Ze hebben een eigen werkwijze. Het zijn types als stoere dames die hart voor dieren hebben en zeggen “ik regel het zelf wel.” [vertegenwoordiger van een van de hondenorganisaties]

Aan de andere kant wordt samenwerking – ook door de organisaties zelf- gezien als een krachtig middel om de problematiek versneld op te lossen. Organisaties geven aan hiervoor open te staan en zelfs de wens hebben om samen te werken, maar de hobbels in de communicatie en enige mate van wantrouwen naar elkaar belemmeren dit.

Ook concurrentie is een factor die mee lijkt te spelen. Fondsen zijn schaars en organisaties lijken te strijden om donateurs. De sluiting van een lokaal asiel op Curaçao in april 2019 wordt ook met concurrentie in verband gebracht:

“Ook dat bedoel ik, dat ze niet samenwerken. Daardoor is het asiel nu failliet. Zij kregen eerst de donaties, toen kwamen [...] met hun marketing en kregen zij alle donaties. Ze concurreren elkaar weg. Ze moeten juist samen gaan werken.” [vastgoedondernemer]

Het diverse beleid van de organisaties kan ook een beperkende factor zijn voor samenwerking. Bijvoorbeeld, het beleid voor het afmaken van honden varieert tussen betrokkenen van ‘helemaal nooit’ tot ‘alle honden, ook gezond’, met daartussen gevallen van complexe breuken, als de kans op genezing klein is, oude honden of als de operatiekosten hoog zijn. Maar, aldus een manager van een lokale hondenorganisatie:

“Mensen met verschillende meningen kunnen nog wel met elkaar samenwerken. Het kan naast elkaar bestaan, indien we respect hebben voor elkaars keuzes.” [vertegenwoordiger van een van de hondenorganisaties]

Oplossingsrichtingen van deelnemers

Tijdens interviews is deelnemers van het vooronderzoek ook gevraagd wat zij zien als de beste oplossingsrichtingen om het zwervhondenprobleem aan te pakken. Het volgende schema laat zien welke oplossingsrichtingen zijn genoemd voor welke subproblematiek, of die oplossingsrichting volgens deelnemers al dan niet wordt toegepast en met welke eventuele uitdagingen.

Oplossingsrichting	Voor welke (sub)problematiek	Wordt wel/niet al toegepast	Uitdagingen
Foster families	Zwerfhonden	Ja	Hechtingproblematiek
Voeren op straat	Honger, verwaarlozing	Ja	Hechtingproblematiek, voerplek wordt dumpplek en vice versa
Alle honden afschieten	Zwerfhonden	Nee	Ethische dilemma's
Adoptie	Zwerfhonden	Ja	Adoptieverzadiging op Curacao
Chippen	Zwerfhonden	Nee	
Dumphok	Dumpen		
Meer/beter samenwerken	Samenwerking organisaties lastig/onvoldoende	Nee	'Ego's'
Opvang	Zwerfhonden	Ja	'Asielbusiness'
Sterilisatie en castratie	Zwerfhonden	Ja	Het wordt onvoldoende gedaan om de populatie onder controle te houden
Nieuwe locatie (bouwstopprobleem)	Zwerfhonden	Gaande	
“Wat jij doet” (Participatief Actieonderzoek)	[Communicatie, het zelf willen doen/kokervisie, concurrentie]	Nee	Betrokkenen in kort tijdsbestek bij elkaar brengen om resultaten te delen en passende actieplannen te co-creëren, rekening houden met agenda's.
Met burens praten	Slechte verzorging, verwaarlozing of	Ja	Nog op (te) kleine schaal toegepast

	dumpen, bedoeld of onbedoeld geweld		
Educatie (mentaliteit veranderen)	Slechte verzorging, verwaarlozing of dumpen, bedoeld of onbedoeld geweld	Ja	
Lokale media opzoeken (Papiaments)	Slechte verzorging, verwaarlozing of dumpen, bedoeld of onbedoeld geweld	Ja	Nog op (te) kleine schaal toegepast
Handhaving bestaande wet (BAVPOL status voor de inspecteur)	Slechte verzorging, verwaarlozing of dumpen, bedoeld of onbedoeld geweld, dumpen	Nee	

Daarbij zijn er tijdens interviews een aantal *assets* naar voren gekomen die deze oplossingsrichtingen of combinaties daarvan te versterken of tot nieuwe oplossingsrichtingen kunnen leiden:

- Honden bijten relatief weinig
- Er zijn steeds minder straathonden de laatste jaren (succesfactoren nog te onderzoeken)
- Er zijn veel mensen die willen helpen
- Er is een goede samenwerking met dierenartsen
- Er is al een succesvol sterilisatieprogramma geweest

"In 1 weekend 60-80 honden steriliseren is echt een klick."

[manager van een van de hondenorganisatie]

- Trots op huidige samenwerkingsverbanden (met name binnen teams)
- Met een klein team al veel kunnen bereiken
- Goede interne band in de organisatie

Bovengenoemde resultaten laten zien dat er op diverse vlakken mogelijkheden zijn om de aanpak van de zwerfhondenproblematiek te verbeteren en/of te versnellen. In een Participatief Actieonderzoek zullen deze resultaten en vivo worden gedeeld met betrokkenen (zowel geïnterviewden als niet-geïnterviewden) en zullen zij die willen gefaciliteerd worden in het co-creëren en uitvoeren van passende actieplannen.

Literatuur

F.R. Ascione. Children who are cruel to animals: A review of research and implications for developmental psychopathology. *Anthrozoös*, 6(4) (1993), pp. 226-247.

Eelderink, M. (2020). *Participatief Actieonderzoek. Samen bouwen aan een betere wereld*. 1^e druk. SWP Uitgeverij Amsterdam.

Manteca, Mainau & Temple (2012). What is animal welfare? Farm Animal Welfare Education Centre. Issue 1. https://www.fawec.org/media/com_lazypdf/pdf/fs1-en.pdf

Chan, H. C. (Oliver), & Wong, R. W. Y. (2019, September 1). Childhood and adolescent animal cruelty and subsequent interpersonal violence in adulthood: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, Vol. 48, pp. 83–93.
<https://doi.org/10.1016/j.avb.2019.08.007>

Deze aanpak staat in de wetenschap bekend onder de naam Participatory Action Research (PAR). Bij participatief actieonderzoek wordt onderzoek niet alleen ingezet om data te verzamelen, maar ook om leden van een gemeenschap inzicht te geven in hun eigen kwaliteiten en mogelijkheden in de gemeenschap. Vervolgens worden door diezelfde mensen oplossingen bedacht, die ze zelf uitvoeren. Daardoor hebben deze oplossingen veel meer kans om met succes geïmplementeerd te worden. Als actieonderzoekers faciliteren wij dat proces aan de hand van een onderzoeksopzet, die bij aanvang met leden uit de gemeenschap wordt ontwikkeld. Deze opzet wordt gedurende het onderzoek waar nodig aangepast, om de innovatie in een gemeenschap optimaal de ruimte te geven.

*Participatief actieonderzoek
leidt tot duurzame
veranderingen en stimuleert
het innovatieve vermogen van
de lokale gemeenschap.*

De primaire deliverable van participatief actieonderzoek is een vervolgproject, dat wordt uitgevoerd door de lokale bevolking en de belanghebbenden. Het feit dat zijzelf vorm hebben gegeven aan dit vervolgproject is de beste garantie dat dit project succesvol wordt afgerond en er daadwerkelijke duurzame verandering in de gemeenschap optreedt!

Het effect

Toepassing van participatief actieonderzoek leidt tot:

- gevoel van eigenaarschap bij de mensen voor wie de oplossing bedoeld is;
- wederzijds vertrouwen tussen de betrokkenen;
- positieve samenwerking onder alle belanghebbenden;
- een daadwerkelijk gerealiseerde oplossing die volledig past binnen de sociaal-culturele context van de lokale gemeenschap.

Participatief actieonderzoek wakkert het innovatief vermogen van een gemeenschap (met inbegrip van alle belanghebbenden) aan. Dit effect beperkt zich niet tot de duur van het project. Na afloop van het project op blijft een gemeenschap zich verder ontwikkelen en daarmee zelf oplossingen genereren voor problemen, die eerder tot afhankelijkheid leidden.

Participatief actieonderzoek in de praktijk

Een uiterst belangrijke succesfactor van participatief actieonderzoek is dat het zich optimaal vormt naar de lokale context. Daardoor zijn er ontelbare manieren waarop het proces zijn vorm kan aannemen. Wel zijn 7 fasen te onderscheiden:

1. ***Oriëntatie***
Maak verbinding met de gemeenschap en verkrijg inzicht in de dynamiek binnen deze gemeenschap. Wat speelt daar? Wie zijn belangrijke actoren?
2. ***Systeemexploratie***
Verzamel verschillende perspectieven bijvoorbeeld met interviews en questionnaires. Analyseer de resultaten.
3. ***Inzichten delen & Oplossing identificatie***
Maak de verschillende perspectieven inzichtelijk en geef dit terug aan de gemeenschap.
4. ***Actieplan co-creatie***
Faciliteer brainstormen in de gemeenschap om plannen tot ontwikkeling te laten komen.
5. ***Formalisatie & Overdracht***
Breng de gemeenschap in beweging om de plannen uit te voeren.
6. ***Monitoren***
Volg de uitvoering en faciliteer eventuele bijsturing gedurende de eerste weken.
7. ***Evaluatie***
Evalueer het proces en de ontstane beweging en bedenk waar nieuwe beweging mogelijk is. Dit vindt typisch plaats ongeveer een half jaar na afronding van het PAR-traject zelf.

Toepassing op Curaçao

Het vooronderzoek dat in maart/april 2019 is uitgevoerd ten aanzien van de zwerfhondenproblematiek op Curaçao kan gezien worden als de Oriëntatiefase van het PAO. Een eventueel vervolgetraject zoals opgenomen in dit voorstel betreft fase 2 tot en met 6, waarbij de monitoring aan het einde van het traject op Curaçao zal worden overgedragen aan een geschikte lokale stakeholder. Het volgende hoofdstuk gaat in op het ontwerp van het PAO zoals voorgesteld aan potentiële (nog te benaderen) fondsen.

Bijlage 2. Voorlopig PAO- ontwerp voor zwerfhondenproblematiek op Curaçao

Indien voldoende fondsen kunnen worden verzameld, zal er een Participatief Actieonderzoek plaatsvinden op basis van de in dit rapport benoemde resultaten. Betrokkenen die wensen deel te nemen aan dit PAO zullen worden uitgenodigd om van het voorlopige PAO-ontwerp zoals in deze bijlage beschreven, een werkbaar PAO-ontwerp te maken die zoveel als kan overeenkomt met hun wensen en doelen.

Probleemdefinitie

In het kort is dit het vertrekpunt of vraagstuk dat we met het Participatief Actieonderzoek aanpakken:

Curaçao kampt sinds lange tijd met een zwerfhondenprobleem. Dit veroorzaakt leed onder de honden, overlast en gezondheidsrisico's voor mens en dier. Er is sprake van geweld tegen honden, slechte verzorging, verwaarlozing en dumping van met name puppies, en de samenwerking tussen partijen om het zwerfhondenprobleem aan te pakken wordt als lastig en onvoldoende ervaren. Hoewel het zwerfhondenprobleem de laatste jaren gestaag afneemt, laat het probleem zich lastig oplossen. Diepere lagen van oorzakelijkheid liggen op het gebied van communicatie tussen betrokken organisaties, visie op honden en cultuur en de huiselijke situatie (huiselijk geweld, kindermishandeling, opvoeding en contact met honden).

Doel

Dit betreft hetgeen wat we met het PAO willen bereiken:

Het vinden, co-creëren en realiseren van een context specifieke strategie waarmee de doelen van de betrokken partijen om Curaçao zwerfhondenvrij te krijgen en hondenwelzijn te verbeteren, versneld kunnen worden behaald. Daarbij zal gekeken worden naar de meest ideale manier van samenwerking tussen de betrokken organisaties; niet alleen ter directe aanpak van de zwerfhondenproblematiek maar ook wordt gekeken naar onderliggende problematiek, zoals kindermishandeling. Er wordt gezocht naar nieuwe samenwerkingsverbanden tussen deze nog los van elkaar opererende partijen om kindermishandeling tegen te gaan.

Actieonderzoekshoofdvraag

Dit is de centrale vraag in het Participatief Actieonderzoek waarmee we met het beantwoorden ervan het doel van het PAO kunnen bereiken:

Welke context specifieke strategie draagt bij en kan worden gerealiseerd teneinde Curaçao versneld zwerfhondenvrij te maken?

Subvragen

Dit zijn de specifieke vragen die samen een antwoord geven op de hoofdvraag:

1. Hoe is de huidige situatie rondom de zwerfhondenproblematiek volgens de verschillende belanghebbenden, en wat zien zij als gewenste situatie?
2. Welke initiatieven/oplossingsrichtingen zijn er al (geweest), en wat waren hun succes- en faalfactoren?
3. Welke factoren hebben een indirecte relatie met de zwerfhondenproblematiek, en hoe kunnen deze worden aangepakt?
4. Hoe is de huidige samenwerking tussen betrokken partijen, en (hoe) kan deze worden geoptimaliseerd?
5. Welke overheidsprogramma's zijn er momenteel actief, die direct of indirect verband houden met zwerfhondenproblematiek en waar aansluiting bij gevonden kan worden?
6. Hoe kunnen bestaande oplossingsrichtingen worden versterkt?
7. Welke nieuwe oplossingsrichtingen kunnen stakeholders bedenken om de zwerfhondenproblematiek aan te pakken?
8. Welke assets uit de Curaçaose gemeenschap kunnen worden ingezet om de bedachte oplossingsrichtingen te realiseren?

Enkele van deze subvragen zijn met het vooronderzoek deels beantwoord. Dit actieonderzoek zal zich dus richten op het opvullen van eventuele gaten in en versterken van de resultaten, het prioriteren van oplossingsrichtingen en het co-creëren van een passend actieplan waarmee meerdere factoren die bijdragen aan het zwerfhondenprobleem kunnen worden aangepakt en/of hondenwelzijn kan worden verbeterd. Mogelijke richtingen hierin zijn:

1. De samenwerking tussen betrokken organisaties
2. De visie op honden en cultuur
3. Huiselijk geweld en kindermishandeling

Samen met stakeholders en financiers zal de exacte richting(en) worden bepaald, waarop bovenstaande subvragen zullen worden gespecificeerd.

Stakeholders

Dit zijn organisaties of (groepen) mensen die op directe of indirecte manier te maken hebben met de zwerfhondenproblematiek:

Dierenbescherming

CARF

Feed Friends/ Feeders

Stichting Dog + Rescue Paws

Particuliere initiatieven
Kattanstichtingen
I Animal
Platform dierenwelzijn Curacao
Stichting dierenhulp
Ministerie SOAW
Villapark Fontein (bewoners & ontwikkelaar)
Politie
Stichting tegen Kindermishandeling en soortgelijke initiatieven/organisaties
Ananda
Resorts
Dierenartsen
Asiel
Vrijwilligers
Bewoners
Toeristen
Platform dierenwelzijn
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport
Kluivert Foundation
Scholen (docenten, kinderen)
Kerkvertegenwoordigers
Ondernemers

Eén of meerdere personen die tot deze groepen behoren zullen worden benaderd in het Participatief Actieonderzoek om deel te nemen. Mogelijk komen er gaandeweg nog stakeholders bij of zullen er stakeholders of -groepen afvallen, afhankelijk van de lokale context en richting van het PAO.

Methodologie

Dit betreft de combinatie van methoden die ervoor gaat zorgen dat de subvragen kunnen worden beantwoord en die passen bij de deelnemers van het PAO.

- Semi-gestructureerde interviews
- Visualisatieoefening (gewenste situatie)
- Focusgroepen
- Appreciative Inquiry
- In-context immersion
- Simulation game
- Village map
- Photo voice
- Alliantie kaartspel (samenwerking organisaties)

Actieonderzoekers

Dit zijn mensen die het actieonderzoek als team uitvoeren.

- 7Senses (2)
- Bewoner(s)
- Kinderen (bijv. 1 klas)

Concepten

Dit zijn termen die op meerdere manieren geïnterpreteerd kunnen worden en die we dus met betrokkenen willen definiëren:

- Hondenwelzijn
- Zwerfhond
- Straathond
- Leed
- Overlast
- Gezondheidsrisico (in relatie tot zwerfhondenproblematiek)
- Geweld tegen honden
- Slechte verzorging
- Verwaarlozing
- Dumping
- Zwerfhondenvrij